E.T.A. Hoffmann

Artushoffet

Bibliotek e1800

E. T. A. Hoffmann

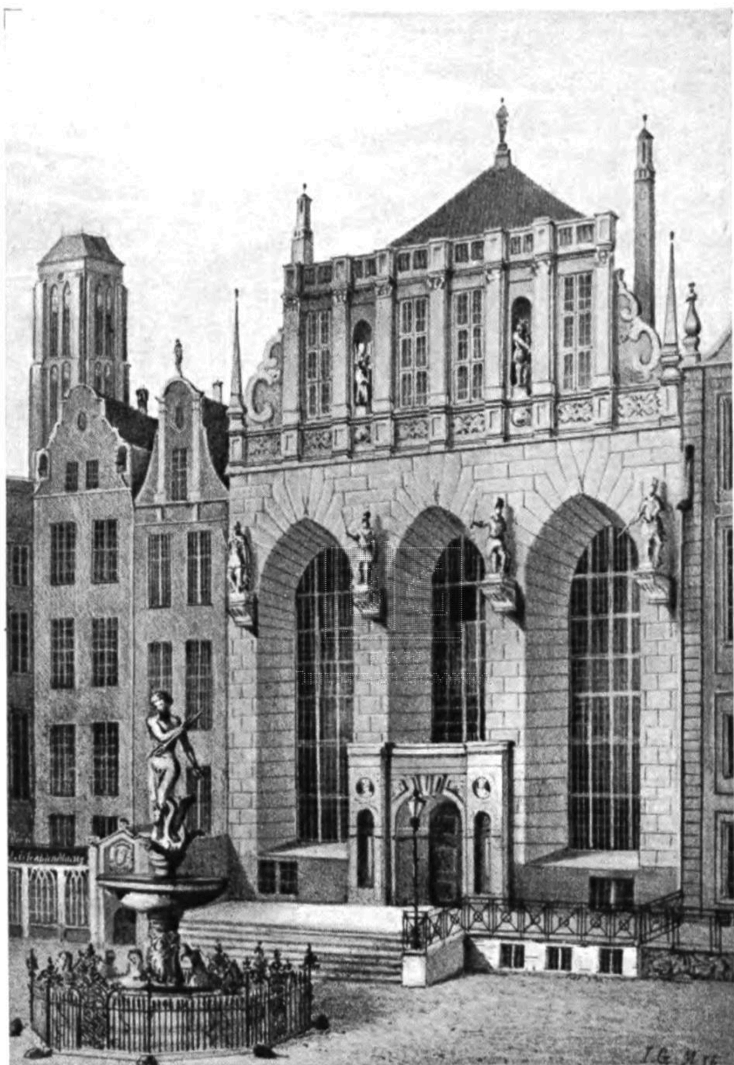
Artushoffet

eBibliotek 1800

2022

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

Gez. u. lith. v. Jul. Greth

DER ARTUSHOF

Artushoffet

Vistnok har du, gunstige læser, allerede hørt ret meget om den gamle, bemærkelsesværdige handelsstad Danzig. Måske kender du alt, hvad den ejer af seværdigheder, fra en eller anden beskrivelse, men kærest skulle det dog være mig, om du selv engang havde været der, og med egne øjne set den højst forunderlige sal, hvori jeg nu agter at føre dig ind. Jeg mener det såkaldte *Artushof*.

– I middagsstunden vrimlede der af handelsmænd fra alle riger og lande, og en forvirret larm bedøvede dine øren. Men, når børstimerne var forbi, når handelsherrerne sad ved bordene og kun nogle enkelte løb gennem salen, der fungerer som forbindelse mellem to gader, da gik du helst herind, min velvillige læser! Nu glimtede en magisk dæmring gennem de uklare vinduer, alt det sælsomme billedværk, væggene er smykket med, begyndte ligesom at røre sig og leve. Hjorte med uhyre gevirer og andre vidunderlige dyr så med gloende øjne ned på dig, du tør næppe se på dem; kongens marmorbillede kunne du ej heller betragte uden gru. Hellere fæstede du blikket på den lange rad af brogetklædte krigsmænd. Ærværdige borgmestre med kloge, betydningsfulde ansigter rider foran på modige, rigtsmykkede gangere, og trommeslagerne og fløjtespillerne skrider så kække og levende fremad, at du tror at høre den lystige soldatermusik, og ikke kan tro andet, end at de nu vil trække op, ud gennem det det store vindue til det store torv.

– Som de nu marcherede forbi, kunne du ikke lade være med, min gunstige læser, hvis du altså er en dygtig tegnemester, med blæk og pen at afridse denne prægtige borgmester med hans over al måde dejlige page. På bordene rundt omkring ligger der altid papir, blæk og pen, materialerne var altså på rede hånd, og tiltrak dig uimodståelig. Dig var dette vel tilladt, min velvillige læser, men ikke den unge handelsherre *Traugott*: Ham bekom det såre ilde. "Jeg beder Dem, kære hr. Traugott, straks at advisere vor ven i Hamburg om den lykkeligt istandbragte affære!"

– Således talte den rige handelsherre *Elias Roos*, hvis kompagnon og svigersøn Traugott om føje tid skulle blive, når han ægtede dennes eneste datter Christina. Traugott fandt med møje en plads ved de fuldt optagne borde, han tog et blad, dyppede pennen, og ville netop til at påbegynde en kæk kalligrafisk snirkel, da han, idet han endnu en gang tænkte over den sag, han havde at skrive om, rettede blikket opefter.

– Tilfældigvis stod han netop foran et par figurer, han aldrig kunne betragte uden med et sælsomt ubegribeligt vemod. – En alvorlig, nærmest mørk mand med sort, kruset skæg red i rige klæder på en sort ganger, hvis tøjler en yngling holdt, som med sine fyldige lokker og sirlige dragt ikke var ganske ulig en ungmø: Mandens skikkelse og ansigt vakte en inderlig gru i Traugotts hjerte, men fra den hulde ynglings ansigt strålede ham en hel verden af søde anelser ham i møde. Aldrig kunne han rive sig løs fra beskuelsen af disse to, og således traf det sig da også nu, at han, i stedet for at skrive herr Elias' advis-brev til Hamburg, kun betragtede det forunderlige billede, og tankeløst kørte rundt på papiret med pennen. Dette havde vel stået på

nogen tid, da én bagfra klappede ham på skulderen og med hul stemme råbte: "Godt – rigtig godt! det kan jeg lide, det kan nok blive til noget!"

– Idet han vågnede af sin drøm, vendte Traugott sig hurtigt, men det traf ham som en lynstråle – målløs af skræk og forundring stirrede han på den fremmede. Det var den samme mørke mand, der afbildet foran ham, og ved hans side stod den blide dejlige yngling, der tilsmilede ham med ubeskrivelig kærlighed. Der er jo dem – fo'r det Traugott gennem hovedet – det er jo dem! Lige straks kaster de de hæslige kapper af og står der i glimrende oldtidsdragt!

Menneskevrimlen bølgede frem og tilbage, forsvundet var snart de fremmede skikkelser, men Traugott stod, ubevægelig som en billedstøtte, med sit advis-brev i hånden, endnu på samme sted, da børstimerne for længst var forbi, og salen næsten var tom. Endelig så han hr. Elias Roos nærme sig med to fremmede herrer. "Hvad grilliserer De på så sildigt, min værdige herr Traugott?" råbte Elias Roos: "Har De fået afsendt advis-brevet?" – Tankeløs rakte Traugott ham papirarket, men da slog hr. Elias de knyttede hænder sammen over hovedet, stampede først ganske sagte, derpå af al magt i gulvet med den højre fod, og skreg, så det klang i salen: "Herregud! – Herregud! – Barnestreger! dumme barnestreger! – Højstærede Traugott – korrupte svigersøn – fjantede associé! Er Deres Velædelhed vel rent djævels? Advisbrevet – advisbrevet – posten – o, min Gud!"

Ærgrelsen truede med at kvæle hr. Elias; de fremmede herrer betragtede smilende det vidunderlige advisbrev, der sandt at sige ikke var meget bevendt. Straks efter ordene: "I henhold til Deres meget ærede af 20. hujus" havde Traugott nemlig i sirlig-

kækt omrids tegnet de to sælsomme skikkelser, oldingen og ynglingen. De fremmede herrer søgte at berolige hr. Elias Roos, idet de talte ham elskværdigt til, men denne rev og sled i den runde paryk, stødte stokken i gulvet, og råbte: "Den satans karl – advisere skal han, laver skitser, gør han. Ti tusind mark er – fft!" Han pustede gennem fingrene og jamrede på ny: "Ti tusind mark!" – "Tag det nu roligt, kære hr. Roos!" sagde den ældre af de fremmede omsider: "Posten er ganske rigtig afgået; men jeg sender endnu i dag en kurér til Hamburg, ham giver jeg Deres advis med, og så kommer det endog hurtigere frem til sit bestemmelsessted, end hvis det var gået med posten." – "Uforlignelige menneske!" råbte hr. Elias med glædestrålende øjne. Traugott havde imidlertid fattet sig, han ville i en hast hen til bordet for at skrive brevet, men hr. Elias skubbede ham til side, idet han med ret ondskabsfulde blikke mumlede mellem tænderne: "Det er ikke nødvendigt, sønnike!" Mens herr Elias ivrigt satte sig til at skrive, nærmede den ældre herre sig til den unge Traugott, der stod tilbage i stum beskæmmelse, og sagde: "De synes ikke at være på Deres rette plads, kære herre! En sand købmand ville det aldrig være faldet ind, at tegne figurer i stedet for at advisere." Traugott kunne kun opfatte dette som en kun alt for velbegrundet bebrejdelse. Truffet svarede han: "Ak Gud, hvor mange fortræffelige advis-breve har denne hånd ikke skrevet! kun undertiden har jeg sådanne – djævelske indfald!" – "Ej, min kære!" blev den fremmede smilende ved: "Jeg tvivler meget på, at alle Deres advis-breve er så meget værd som disse med fast hånd kækt og rent skitserede figurer. Sandelig! der er en egen genius i dem." Han havde imidlertid taget det med figurer overtegnede ark ud af Traugotts hånd, omhyggeligt

sammenfoldet det og lagt det i sin brevtaske. Da stod det fast i Traugotts sjæl, at han havde gjort noget langt herligere end et advis-brev, en fremmed ånd funklede i ham, og da hr. Elias Roos, der nu havde skrevet færdig, vredt råbte til ham: "Ti tusind mark kunne jeg have mistet for Deres barnestregers skyld!" svarede han højere og mere beslutsomt end før: "Deres Velædelhed skulle dog ikke gebærde Dem så fjantet; lad det nu være godt, ellers skriver jeg aldrig mere et advis-brev for Dem, så længe jeg lever, og det er slut mellem os to!" – Hr. Elias famlede i parykken med begge hænder, og stammede med stift blik: "Elskværdige associé, hulde søn! hvad er det for stolte talemåder?" Den ældre herre måtte igen mægle dem imellem, kun få ord var dog nok til at genoprette den fulde fred og fordragelighed, og så skred de hjem for at spise til middag i herr Elias' hus, hvortil han havde indbudt de fremmede.

Jomfru Christine modtog gæsterne i omhyggeligt stivet og strøget festklædning, og snart svingede hun med øvet hånd den tunge sølv-suppeske. – Vel kunne jeg bringe dig, gunstige læser! de fem personer billedligt for øje, mens de sidder ved bordet, men jeg ville kun nå at gengive dem i flygtige omrids, endog dårligere end Traugotts skriblerier på det skæbnesvangre advis-brev, for snart er måltidet endt, og den kønne Traugotts forunderlige historie, som jeg her taget mig for at nedskrive til dig, gunstige læser! driver mig fremad med uimodståelig magt!

– At hr. Elias Roos bærer rund paryk, ved du, gunstige læser! allerede af ovenstående, og jeg behøver ikke at lægge mere til, for efter hvad han har talt, ser du allerede den lille firskårne mand i hans leverfarvede kjole, vest og bukser med guldtrådsknapper livagtigt for dine øjne. Om Traugott har jeg

såre meget at sige, da det jo er hans historie, jeg fortæller, og han derfor optræder i den. Men er det nu også rigtigt, at sindelag og væremåde kommer fra det indre og former og modellerer det ydre, og at deraf kommer det vidunderlige, uforklarlige heles harmoni, som vi kalder for karakteren, så vil, gunstige læser! Traugotts gestalt fremstå ganske livagtigt gennem mine ord. Er dette ikke tilfældet, så er al min snak til ingen nytte, og du kan gerne regne min fortælling for ulæst. De to fremmede herrer er onkel og nevø, tidligere ved handelsvæsenet, driver nu forretning med papirer og penge, og er herr Elias Roos' venner, det vil sige: Har en større omsætning med ham. De bor i Kønigsberg, klæder sig ganske engelsk, fører en mahogni-støvleknægt fra London med sig, har megen kunstsans, og er i det hele udmærket dannede folk. Onklen er indehaver af et kunstkabinet og samler på tegninger (*videatur* det ranede advis-brev). – Egentlig var det mig mest om at gøre at skildre Christina for dig ganske livagtig, for hendes flygtige billede vil, mærker jeg, snart forsvinde, og så er det godt, at jeg straks bringer nogle træk på papiret. Tænk dig, kære læser! et mellemstort, velnæret pigebarn på to-tre og tyve år, med et rundt ansigt, en kort, lidt opstående næse, venlige lyseblå øjne, i hvis smilende tindren enhver kan læse: Nu får jeg snart en mand! – Hun har en blændende hvid hud, håret er lige netop ikke for rødligt – ganske kysselige læber – en noget bred mund – og to perlerækker af tænder. Skulle luerne slå ind i hendes kammer fra naboens brændende hus, ville hun i al hast fodre kanariefuglen og lægge det nys rullede linned i dragkisten, men *så* også ganske sikkert løbe op på faderens kontor for at fortælle herr Elias Roos, at ilden nu også har nået hans gård. – Aldrig er

nogen mandeltærte mislykkedes for hende, og den opbagte sauce får hun hver gang tilpas jævn, fordi hun altid rører til højre med skeen, aldrig til venstre! – Da herr Elias Roos allerede er ved at skænke det sidste glas, skal jeg blot i al hast meddele, at den små Christina har Traugott uendelig kær, fordi han bliver hendes mand, for hvad i alverden skulle hun dog gribe og gøre i, hvis hun aldrig blev frue!

–Efter maden foreslog herr Elias Roos sine venner en spadseretur på volden. Hvor gerne ville Traugott, for hvem der denne dag var sket så meget vidunderligt, der havde bragt hans inderste i oprør, være sluppet bort, men det lykkedes ham ikke; for da han var på vej mod døren, uden så meget som at have kysset sin brud på hånden, greb herr Elias ham ved frakkeskøderne, idet han råbte: "Velædle svigersøn, hulde associé, De vil dog vel ikke forlade os?" og så måtte han jo blive.

– En professor udi fysikken har sagt, at Verdensånden som et eksperiment har bygget en vældig elektrisk maskine, og fra den løber hemmelighedsfulde tråde ud gennem livet, som vi helst bør undgå, men alligevel i nogle øjeblikke må træde på, og så lyner gnister gennem vort indre, og vi ser pludselig anderledes på alting. En sådan tråd havde Traugott trådt på i det øjeblik, han bevidstløst tegnede, hvad der stod lyslevende bag ham, og med en sådan lynets kraft havde de fremmedes tilsynekomst ramt ham, så at alt, hvad der før kun havde været anelser og drømme, nu stod tydeligt for ham. Den tilbageholdenhed, der hidtil havde bundet hans tunge, når talen faldt på disse ting, som om en hellig hemmelighed lå dybt begravet i hans bryst, var forsvundet, og således kom det sig, at når onklen angreb de vidunderlige, halvt malede, halvt udskårne figurer i Artussalen

som smagløse, og forkastede de små, ypperlige soldaterbilleder som værende "eventyragtige", havde han den frækhed at fremføre: Hvordan det vel kunne være, at alt skulle passe med den gode smags regler. For ham var det, som han flere gange udbredte sig om, som om en vidunderlig, fantastisk verden havde åbnet sig for ham i Artussalen, ja, enkelte af figurerne havde endog med livlige blikke, ja næsten som med ligefremme ord indgivet ham, at han også var en stor mester, og kunne skabe billeder som de, fra hvis hemmelighedsfulde værksted de selv var udgået.

Herr Elias så virkelig dummere ud end han plejede, da ynglingen talte så højstemte ord, men onklen sagde med en temmelig ondskabsfuldt mine: "Jeg siger endnu en gang, at jeg ikke begriber, hvorfor De vil være købmand, og ikke i stedet fuldstændig lægger Dem efter kunsten." – Manden var Traugott meget imod, og han sluttede sig derfor under spadsereturen til nevøen, der syntes meget venlig og fortrolig. "O Gud," sagde denne, "jeg lykønsker Dem til Deres skønne, herlige talent! Ak, kunne jeg blot tegne som Dem – ikke at det mangler mig på genius, jeg har da allerede tegnet ganske kønne øjne og næser og ører, ja sågar tre-fire hele hoveder, men du gode Gud, handelen! handelen!" – "Jeg mener," sagde Traugott, "at når man finder sandt geni, sand bøjning mod kunsten, skal man ikke beskæftige sig med andet." – "De mener, blive kunstner," gensvarede nevøen. "Ej, hvordan kan De dog sige sådan noget! Ser De, min velædle ven, jeg har netop overtænkt dette, ja endog mere end de fleste; da jeg selv er en så afgjort beundrer af kunsten, er jeg trængt dybere ind i dens inderste væsen, og dog tør jeg kun sige, at jeg kan give antydninger..." Nevøen så

ved disse ord så lærd og dybsindig ud, at Traugott næsten følte ærefrygt for ham. "De må give mig ret," fortsatte nevøen efter at have taget sig en pris tobak og nyst to gange, "De må give mig ret i, at kunsten skaber blomsterne i vort liv – opmuntring, hvile fra det alvorlige arbejde, det er det skønne mål for al kunstens stræben..." Nevøen forvildede sig ud en længere redegørelse om kunstens højere formål, som endte med, at intet andet i livet havde betydning end at undlade at stifte gæld, men have mange penge, spise og drikke godt, få sig en smuk kone og vel også nogle artige børn, som aldrig fik en fedtplet på søndagstøjet osv. osv. Traugotts bryst snørede sig sammen, og han var glad, da den forstandige nevø lod ham alene, og han befandt sig hjemme i sin stille stue.

"Hvad fører jeg dog for et usselt liv!" sagde han til sig selv. "De herlige gyldne forårsmorgener, når den milde vestenvind farer gennem de mørke gader, og susende fortæller om alle de underværker, der blomstrer der ude i skov og eng, da sniger jeg mig træg og mismodig ind i herr Elias Roos' tilrøgede kontor. Der sidder blege ansigter bag store, uformelige pulte, og kun bladenes raslen i de uhyre bøger, de talte penges klang, enkelte uforståelige lyde, afbryder den mørke tavshed, som alt arbejdende er nedsunket i. Og hvilket arbejde? – Hvortil alle disse tanker, alt dette skriveri? – Kun for at guldstykkerne i kisten kan blive flere, og Fafners ulykkessvangre skat kan stråle og funkle end mere! – Nej! frank og frejdig kan dog sådan en kunstner vandre ud, og med højt løftet hoved indånde alle de vederkvægende forårsstråler, der tænder den indre, herlige billedverden, så den oprinder i klart og lystigt liv. Ud af de mørke buske træder da forunderlige skikkelser frem, som hans

ånd har skab, og som bliver hans egne, for i ham bor lysets, farvens og formens hemmelighedsfulde trolddom, og således formår han at fængsle, hvad hans indre blik har skuet, idet han sanseligt fremstiller det. – Hvad afholder mig fra at løsrive mig fra det forhadte liv? – Den gamle, mærkelige mand har bekræftet det, at jeg er skabt til kunstner, men endnu mere den skønne hulde yngling. Skønt han intet sagde, var det jo dog, som sagde hans blik mig klart, hvad der længe rørte sig i mit bryst som en stille anelse, og, undertrykt af tusinde tvivl, ikke formåede at arbejde sig frem. – Kan jeg da ikke blive en dygtig maler?"

Traugott tog alle sine tegninger frem, og gennemså dem med prøvende blikke. Mange af dem forekom ham anderledes end ellers, og meget bedre. Især faldt et barnligt forsøg fra hans tidlige drengeår ham for, som i forvrængede, men dog genkendelige streger afbildede hin gamle borgmester med den smukke page, han erindrede sig, at denne figur allerede dengang havde haft en sælsom virkning på ham, og hvordan han i aftendæmringen var blevet lokket ind i Artushoffet for ivrigt at forsøge at aftegne billedet. – Traugott blev, mens han så på denne tegning, grebet af den dybeste vemodige længsel! – Efter sædvane skulle han endnu arbejde et par timer på kontoret; men det var ham umuligt, han løb i stedet ud på Karlsbjerget. Der skuede han ud i det brusende hav; i bølgerne, i den grå tågesky, der i sære former havde lagt sig over Hela, søgte han, som i et tryllespejl, at udspejde sine fremtidsdages skæbne.

Tror du ikke, kære læser! at det, som fra de højere riger vækker kærligheden i vort bryst, først må åbenbares os i håbløs

smerte? – Det er tvivlen, der er stormen i kunstnerens gemyt. – Den viser idealet og føler afmagten ved at fatte det, den flygter – som han tror – uigenbringelig. – Men så kommer der igen til ham et guddommeligt mod, han kæmper og stræber, og fortvivlelsen opløser sig i en sød længsel, som styrker og ansporer ham til altid at efterstræbe det elskede, som han altid kommer nærmere og nærmere uden dog nogensinde at nå det.

Traugott blev nu ret grebet af denne håbløse smerte! Da han næste morgen betragtede sine endnu på bordet liggende tegninger, forekom alt ham ubetydeligt og usselt, og han fordømte sig selv til at vende tilbage til kontoret, til at trodse den uvilje, der ofte overfaldt ham midt under arbejdet, og tvang ham til pludselig at afbryde det og løbe ud i det fri. Herr Elias Roos tilskrev bekymret dette en eller anden sygdom, den dødblege yngling måtte have fået.

Der var gået nogen tid; snart skulle Traugott ægte Christine, og anmelde sig for købmandsverdenen som hr. Elias Roos' associé. Dette tidspunkt var for ham den sørgelige afsked fra alle skønne drømme og forhåbninger, og tungt faldt det ham på hjertet, når han så Christine i fuld virksomhed, hvorledes hun lod alting skure og bone ovenpå, hang gardiner op osv.

Som han en gang stod i Artussalen i den tykkeste vrimmel, hørte han en stemme bag sig, hvis bekendte tone trængte ind til hans hjertes inderste: "Skulle disse papirer virkelig stå så dårligt?" – Hurtigt vendte han sig om, og så, som han havde ventet, den underlige gamle, der falbød en mægler et papir, hvis kurs i øjeblikket var sunket meget. Den skønne yngling stod bag den gamle, og kastede et vemodigt kærligt blik på Traugott. Denne trådte rask hen til den gamle og sagde: "Tillad mig, min

herre, det papir, De ville sælge, står virkelig ikke højere, en man har fortalt Dem; kursen vil imidlertid om få dage forbedre sig betydeligt. Vil De derfor lyde mit råd, opsætter De dets omsætning endnu nogen tid." – "Ej, min herre!" svarede den gamle temmelig tørt og hårdt: "Hvad rager mine affærer Dem. Ved De måske, om sådan et dumt papir i dette øjeblik er mig ganske unyttigt, rede penge derimod måske ganske uundværlige?"

Traugott blev stødt over at se sin gode hensigt optaget så slet, og ville allerede gå bort, da ynglingen betragtede ham, ligesom bedende, med tårer i øjnene. "Jeg mente det kun godt," svarede han rask den gamle, "og kan ikke tillade, at De skulle lide nogen betydelig skade! Sælg mig papiret med den betingelse, at jeg efterbetaler Dem den højere kurs, det om nogle dage vil have." – "De er mig en underlig ung mand," sagde den gamle: "som De vil da, skønt jeg ikke begriber, hvad der driver Dem til at ville berige mig." – Ved disse ord kastede han et funklende blik på ynglingen, der rødmende slog de skønne blå øjne ned. Begge fulgte med Traugott til kontoret, hvor den gamle fik pengene udbetalt, som han stak til sig med mørke miner. Imens sagde ynglingen sagte til Traugott: "Er De ikke den samme, som for nogle uger siden tegnede sådanne smukke figurer i Artussalen?" – "Den samme," svarede Traugott, der samtidig følte, at erindringen om det latterlige optrin med advis-brevet drev blodet op i ansigtet. "Jamen så," fortsatte ynglingen, "undrer det mig ikke..." Den gamle så opbragt på ynglingen, der straks tav. Traugott følte sig så beklemt i de fremmedes nærværelse, at han lod dem gå, uden at have mod til at erkyndige sig om deres nærmere livsforhold. Synet af disse to skikkelser havde virkelig

også noget så forunderligt ved sig, at også kontorpersonalet blev grebet af det. Den ærgerlige bogholder havde stukket pennen bag øret og stirrede med en kind i hver hånd på den sælsomme gamle. "Gud bevare mig," sagde han, da de fremmede var borte, "han så jo med sit krøllede skæg og sin sorte kappe ud som et gammelt billede *de anno 1400* i St. Johannes' sognekirke!" – Men hr. Elias holdt ham, trods hans ædle anstand, hans dybt alvorlige gammeltyske ansigt, simpelt hen for en polsk jøde, og sagde småleende: "En sær tulipan! Sælger papiret nu, og får om otte dage mindst 10 procent mere." Rigtig nok vidste han ikke, at Traugott havde tænkt sig at efterbetale disse af sin egen lomme, hvilket han da også virkelig gjorde nogle dage efter, da han atter traf den gamle med ynglingen i Artussalen. "Min søn," sagde den førstnævnte, "har erindret mig om, at De også er kunstner, og således modtager jeg da, hvad jeg ellers havde forsmået." – De stod netop ved en af de fire granitsøjler, der bærer salens hvælving, lige foran de to figurer, som Traugott tidligere havde tegnet i advis-brevet. Uden at holde sig tilbage talte han om disse figurers store lighed med ynglingen og den gamle. Denne smilede ganske besynderligt, lagde hånden på Traugotts skuldre og sagde sagte: "I ved altså ikke, at jeg er den tyske maler Godofredus Berklinger, og selv har malet de figurer, der synes at behage Jer så meget, for ganske længe siden? I denne borgmester har jeg til erindring afbildet mig selv, og pagen, som leder hesten, er min søn, som I let ser ved at sammenligne begges vækst og ansigter!" – Traugott undrede sig såre, men vel mærkede han snart, at den gamle, der bildte sig ind at have malet de over to hundrede år gamle billeder, måtte lide af et sælsomt vanvid. "I

det hele taget," fortsatte den gamle, idet han med stolt løftet hoved så sig omkring, "i det hele taget var det dog en herlig, spirende, blomstrende kunstnertid, da jeg, til den vise kong Artus' og hans ridderes ære, smykkede denne sal med alle de brogede billeder. Jeg tror vel, at det var kong Artus selv, der høj og ædel engang trådte hen til mig, mens jeg arbejdede her, og opmuntrede mig til at blive mester – dengang var jeg endnu kun en lærling i kunsten!" – "Min fader," afbrød ynglingen ham, "er en kunstner, som der vel kun gives få af, min herre! og hvis han tillader det, vil De vist ej fortryde, at have set hans værker." – Den gamle var imidlertid gået gennem den nu øde sal, og bød nu ynglingen følge efter, da Traugott bad ham vise sig sine malerier. Længe betragtede den gamle ham med skarpt, gennemborende blik, og sagde endelig meget alvorligt: "I er virkelig noget forvoven, at I allerede nu tragter efter at indtræde i den inderste helligdom, førend Jeres læreår endnu er begyndt. Men! – lad så være, kom til mig i morgen tidlig. Er end Jert blik for svagt til at skue, så vil I dog i det mindste ane!" Han angav sin bopæl, og Traugott forsømte ikke at opsøge den næste morgen. Iført gammeltysk dragt lukkede ynglingen op for ham, og førte ham ind i et rummeligt gemak, midt i hvilket han så den gamle sidde på en lille skammel foran et staffeli. "De kommer i et lykkeligt øjeblik!" råbte den gamle ham i møde, "for jeg har netop lagt sidste hånd på det store billede der, som allerede har beskæftiget mig i over et år, og kostet mig megen umage. Det er modstykket til det lige så store maleri, der fremstiller det tabte Paradis, som jeg fuldendte i fjor, og som De også kan tage i øjesyn her hos mig. Dette er, som De ser, det genvundne Paradis. De finder, at alle disse rige grupper af

mennesker, dyr, frugter, træer, blomster, sten forener sig til et harmoniske hele, hvis højt og herligt tonende musik er den evige forklarelses himmelsk-rene akkord." – Nu begyndte den gamle at fremhæve enkelte grupper, gjorde Traugott opmærksom på den hemmelighedsfulde fordeling af lys og skygge, de funklende blomster og metaller, de vidunderlige skikkelser af himmelsk skønne ynglinge og møer, de skæggede mænd, der syntes at tale med allehånde sælsomme dyr. – Stedse stærkere, men også stedse mere uforståeligt og forvirret blev hans udtryk. "Lad kun din diamantkrone funkle, du høje gubbe!" råbte han endelig, idet han fæstede sit glødende blik på lærredet: "afkast det Isis-flor, du kastede over dit hoved, da vanhellige trådte dig nær! – Hvorfor slår du så omhyggeligt det mørke gevandt sammen over brystet? – Jeg vil skue dit hjerte – det er de vises sten, for hvilken det skjulte åbenbarer sig! – Est du da ikke jeg! – hvorfor træder du så kæk, så mægtig mod mig? Vilst du kæmpe med din mester? Tror du, at rubinen, som funkler frem af dit hjerte, kan knuse mit bryst? – Op da! træd frem! – Frem! – Jeg har skabt dig – for jeg er ..." – Her sank oldingen pludselig sammen, som ramt af lynet. Traugott greb ham under armene, ynglingen skubbede en lænestol hen under den gamle, der syntes hensunken i en blid slummer.

"De ved nu, kære herre!" sagde ynglingen blidt og sagte: "hvorledes min gode gamle fader har det. En hård skæbne har knust alle hans livsblomster, og allerede i flere år har han været død for kunsten. Hele dage igennem sidder han foran sit staffeli, stift stirrende på det opspændte, grundede lærred; det kalder han at male, og i hvilken eksalteret tilstand beskrivelsen af et sådant maleri bringer ham, har De netop erfaret. Desuden

er han forfulgt af en ulyksalig tanke, der bereder mig et mørkt og glædesløst liv – vil De træde ind i sideværelse, da finder De der adskillige billeder fra min faders tidligere frugtbare tid." – Hvor undredes Traugott, da han fandt en række malerier, der syntes skildret af de berømteste nederlandske mestre. Især fængslede et ham som med trolddomskraft. Det fremstillede en underdejlig jomfru i gammeltysk dragt, men det var ganske ynglingens ansigt, kun fuldere og højere farvet. Navnløs henrykkelses gysen gennembævede ham ved synet af den herlige mø. "Min Gud!" sukkede han af dybeste bryst: "Hvor – hvor i al verden er hun at finde?" – "Lad os gå!" sagde ynglingen. Da råbte Traugott, som grebet af vanvittig lyst: "Ak, det er jo hende, min sjæls elskede, som jeg kun kendte i anelser! – Hvor – hvor er hun?" Tårerne styrtede ud af den unge Berklingers øjne, han syntes krampagtigt gennembævet af en skærende smerte. Han tog sig med besvær sammen. "Kom!" sagde han omsider, "Billedet forestiller min ulykkelige søster Felizitas. Hun er borte for stedse! – Hende vil De aldrig få at se!" Næsten bevidstløs lod Traugott sig føre ind i den anden stue. Den gamle slumrede endnu, men pludselig fo'r han op, betragtede Traugott med øjne, der funklede af vrede, og råbte: "Hvad vil De? – Hvad vil De, min herre?" Da trådte ynglingen frem og erindrede ham om, at han jo netop havde vist Traugott sit nye maleri. Berklinger syntes nu at komme til sig selv, og sagde synligt bevæget med dæmpet røst: "Tilgiv en oldings glemsomhed, kære herre!" – "Deres nye billede, mester Berklinger," tog nu Traugott ordet, "er herligt over al måde. Jeg føler i mit inderste en mægtig, uimodståelig drift til kunsten, og beder Jer indstændigt om at antage mig til Jeres flittige

lærling." – Den gamle blev ganske mild og munter, han omfavnede Traugott og lovede at være hans læremester. Således gik det da til, at Traugott hver dag besøgte den gamle maler, og gjorde store fremskridt i kunsten. I sine handelsforretninger blev han så efterladende, at hr. Elias Roos brød ud i høje klager, og til sidst gerne så, at Traugott, under påskud af en tærende sygdom, ganske forlod kontoret; til Christines ikke helt ringe ærgrelse blev så også brylluppet udsat på ubestemt tid. "Deres hr. Traugott," – sagde en handelsven til hr. Elias Roos, "synes at laborere af en indvortes fortrædelighed, måske en gammel hjertesaldo, som vel gerne skulle opløses, før han gifter sig. Han ser ganske bleg og forvirret ud." – "Skulle måske," svarede hr. Elias, "den skælmske Christine have spille ham et puds? Bogholderen er et forliebt æsel, han kysser og trykker hendes hænder ganske glubsk ved enhver given lejlighed. Traugott er ganske satanisk forelsket i min datter, det ved jeg. – Skulle det måske være nidkærhed? – Nå, jeg vil føle ham på tænderne, den unge herre!" –

Dagen efter sagde han til den samme ven: "Det er en besynderlig *homo* denne Traugott, men man må lade ham gå og tosse sin egen gang. Havde han ikke halvtredsindstyvetusind daler i min forretning, ved jeg nok, hvad *jeg* gjorde, for *han* gør slet ingenting mere." –

Traugott havde nu udi kunstens rige ført et sandt liv i solen, hvis ikke den glødende kærlighed til den skønne Felizitas havde sønderrevet hans hjerte. Billedet var forsvundet. Den gamle havde fjernet det, og Traugott kunne ikke spørge om det, uden at gøre ham vred. For resten var den gamle Berklinger blevet stadig mere fortrolig, og tillod, at Traugott, i stedet for honorar

for undervisningen, forbedrede den fattige husholdning på forskellig vis. Fra den unge Berklinger erfarede Traugott, at den gamle efter salget af et lille atelier var gået mærkbart tilbage, og det papir, som Traugott havde købt af ham, var sammen med resten af salgssummen den sidste formue, de ejede. Kun sjældent turde han tale fortroligt med sønnen i den gamles nærvær, den gamle holdt ham under strengt opsyn, og sendte ham bestemt bort, når han ville underholde sig frit og muntert med sin ven. Så meget mere smerteligt var dette ham, som han elskede ynglingen af sine hele sjæl, på grund af hans påfaldende lighed med Felizitas. Ja, ofte var det ham, når han var i ynglingens nærhed, at hun stod lyslevende for ham, som følte han den søde elskovsånde, og han ville da gerne have sluttet ynglingen i sine arme, som var han den skønne Felizitas selv.

Vinteren gik, det skønne forår glitrede og blomstrede i mark og eng. Herr Elias Roos tilrådede Traugott en brønd- eller vallekur. Den små Christine glædede sig igen til brylluppet, uagtet Traugott kun sjældent lod sig se, og endnu mindre havde tanke for sit forhold til hende.

En aldeles nødvendig afregning havde engang holdt Traugott på kontoret hele dagen, han måtte forsømme sine maletimer, og først i skumringen kunne han begive sig på vej til Berklingers bolig. I den forreste stue fandt han ingen; fra den anden lød toner fra en lut. Han lyttede – som sagte sukke sneg en afbrudt sang sig gennem akkorderne. Han trykkede døren op – Himmel! med ryggen mod ham sad en kvindelig skikkelse, klædt på gammeltysk vis, med høj kniplingskrave, ganske lig billedet! – Ved den støj, han uvilkårligt gjorde ved sin indtræden, rejste den sig op, lagde lutten fra sig på bordet og

vendte sig om. Det var hende, hende selv! – "Felizitas!" skreg Traugott henrykt og ville kaste sig for det elskede himmelbillede, da han i samme øjeblik følte sig voldsomt grebet bagfra, og med kæmpekræfter blev slæbt ud. "Forrykte! – Nidding uden lige!" skreg den gamle Berklinger, idet han skubbede ham ud: "Så *det* var din kærlighed til kunsten? Myrde mig vil du!" – og med disse ord kastede han ham ud. En kniv blinkede i hans hånd, Traugott fløj ned ad trappen; bedøvet, ja halvt vanvittig af lyst og skræk løb han hjem.

Søvnløs væltede han sig på sit leje. "Felizitas! – Felizitas!" råbte han gang på gang, sønderrevet af smerte og kærlighedskval. "Du er der, og jeg skal ikke skue dig, ikke slutte dig i mine arme? Du elsker mig, ak, jeg ved det jo! – I den smerte, der så dødeligt gennemborer mit bryst, føler jeg, at du elsker mig!" – Han besluttede, hvad det så gjaldt, at udforske hemmeligheden. Næste morgen tidlig ilede han hen til den gamles bolig, men hvordan blev han ikke til mode, da han fandt alle vinduer åbne, og piger beskæftigede med at gøre værelserne rene! Han anede, hvad der var sket. Allerede aftenen før havde Berklinger forladt huset med sin søn, og var draget, ingen vidste hvorhen. En med to heste forspændt vogn havde afhentet kassen med malerierne, og de to små kufferter, der indeholdt hele Berklingers fattige ejendom. Han selv var en halv time senere fulgt efter med sin søn. Al videre efterspørgsel var forgæves; ingen hyrekusk havde udlejet heste og vogn til nogle personer, der passede til Traugotts beskrivelse, selv ikke ved byporten kunne han erfare noget med sikkerhed; kort sagt: Berklinger var forsvundet, som var han fløjet bort på Mephistopheles' kappe.

Fortvivlet styrtede Traugott hjem. "Hun er borte – hun er borte, min sjæls elskede – alt, alt er fortabt!" Med dette udråb løb han lige forbi hr. Elias Roos, der netop stod i forstuen, og op på sit kammer. "Herre min Gud i Himlen og på Jorden!" råbte hr. Elias, idet han rev og sled i sin paryk: "Christina! – Christina!" skreg han derpå, så det klang i hele huset: "Christina – malhonette person, vanartede datter!" Kontorbetjenten styrtede ned med ængstelige miner, bogholderen spurgte bestyrtet: "Men hr. Roos!" Han skreg imidlertid uafladeligt: "Christina! – Christina!" – Mamsell Christina kom ind ad gadedøren, og spurgte smilende, efter at have taget sin brede stråhat af, hvorfor da hendes hr. fader brølede så umanerligt. "Sådan skammelig bortløben skal jeg meget have mig frabedt," stormede hr. Elias hende i møde: "Svigersønnen er et melankolsk *subjectum*, og tyrkisk nidkær. Man bliver smukt hjemme, ellers sker der helt sikkert en ulykke. – Der sidder han nu på sit værelse og hyler og lamenterer over den vagabonderende brud. – Man marcherer straks op og trøster brudgommen!" Med disse ord gik han. Christina gik ind i sit kammer for blot at klæde en sig en smule om og med kokkepigen aftale det fornødne om søndagsstegen samt lade sig fortælle nogle enkelte nyheder fra staden; derpå ville hun straks se, hvad kæresten da egentlig fejlede.

Du ved, kære læser! at vi alle i Traugotts stilling gennemgår vore bestemte stadier, vi kan simpelthen ikke andet. – Efter fortvivlelsen følger en dump, bedøvet rugen, krisen indtræder, og så går det over i en mildere smerte, hvori naturen ved at anbringe sine helbredelsesmidler på en virkningsfuld måde.

Traugotts fortvivlelse havde opløst sig i en sådan stille bedøvende smerte. Således sad han nogle dage efter igen på Karlsbjerget og skuede ned i havets bølger, op i de grå tågeskyer, der hvilede over Hela. Men han ville ikke, som sidste gang, udforske sine fremtidsdages skæbne. Forsvundet var alt, hvad han havde håbet, hvad han havde anet. "Ak!" sagde han: "bittert, bittert bedrag var mit kald til kunsten; Felizitas var det skuffende billede, der lokkede mig til at tro på det, som kun levede i en febersygs vanvittige fantasi. – Det er ude! – Jeg giver mig! – tilbage i fængslet – det er besluttet!" – Traugott arbejdede altså igen på kontoret og bryllupsdagen med Christina blev på ny berammet. Dagen forud stod Traugott i Artussalen, og betragtede ikke uden hjerteskærende vemod den gamle borgmester og hans page, da mægleren, som Berklinger tidligere havde villet sælge sit papir, faldt ham i øjnene. Næsten uvilkårligt gik han hen til ham og spurgte: "Kendte De den forunderlige gamle med det sorte krusede skæg, som for en tid siden viste sig her med sin søn?" – "Ih, skulle jeg ikke kende ham?" svarede mægleren: "det var den gamle, forrykte maler Gottfried Berklinger." – "Ved De da ikke," spurgte Traugott videre, "hvor han er blevet af?" – "Ih, skulle jeg ikke vide det?" svarede mægleren, "han sidder jo rolig med sin datter i Sorrent." – "Med sin datter Felizitas?" råbte Traugott så højt og heftigt, at alle vendte sig efter ham. – "Nå ja," blev mægleren roligt ved, "det var jo netop den smukke knøs, som fulgte den gamle overalt. Det halve af Danzig vidste, at det var en pige, skønt den gamle forrykte herre troede, at intet menneske ville kunne falde på de tanker. Det var ham nemlig spået, at han skulle dø en forsmædelig død, så snart hans datter beflittede sig

med den mindste elskov. Derfor ville han, at ingen skulle vide noget om hende, og førte hende frem som sin søn." – Traugott stod som ramt af lynet, derpå løb han ud, gennem gaderne, gennem byporten, til skov og krat, højt klagende: "Jeg ulyksalige! – Det var hende, det var hende selv, hos hende har jeg siddet tusind gange – inddrukket hendes ynde, trykket hendes bløde hænder – skuet ind i hendes skønne øje – hørt hendes søde ord! – Og nu er hun tabt! Nej! ikke tabt! Efter hende til kunstens land – jeg lyder skæbnens vink! – Af sted – af sted til Sorrent!"

Han løb hjem igen. Hr. Elias Roos kom ham netop i møde, han greb ham og rev ham med sig ind i stuen. "Jeg gifter mig aldrig i evighed med Christina," skreg han: "hun ser ud som skinbarlige *Voluptas* og *Luxuria* og har hår som *Ira* på billederne i Artussalen. – O Felizitas, Felizitas! – hulde elskede – hvor længselsfuldt udstrækker du ikke dine arme efter mig! – jeg kommer! – jeg kommer! – Og at De ved det, Elias!" blev han ved, idet han atter greb den blege handelsherre ved skuldrene, "aldrig mere ser De mig på Deres fordømte kontor. Hvad kerer jeg mig om Deres forbandede hovedbøger og kassekladder, jeg er en maler, tilmed en rigtig dygtig maler! Berklinger er min mester, min fader, mit alt, og De er intet, slet intet!" – og dermed rystede han Elias, der skreg i vilden sky: "Hjælp! Hjælp! – Red mig! – Svigersønnen er blevet gal – kompagnonen raser – hjælp! Hjælp!" – Alle på kontoret løb til. Traugott havde sluppet hr. Elias, og var udmattet sunket om på en stol. Alle omringede ham, men da han pludselig sprang op og med vilde blikke råbte: "Hvad vil I?" da fo'r de alle ud ad døren, med hr. Elias imellem sig. Straks derefter raslede det af en silkekjole der

ude, og en stemme spurgte: "Er De virkelig blevet forrykt, kære hr. Traugott, eller spøger De blot?" – Det var Christina. "Ingenlunde er jeg blevet gal, kære engel!" svarede Traugott, "men jeg spøger lige så lidt. Gå De kun til ro, min dyrebare! Af brylluppet i morgen bliver der intet; jeg ægter Dem hverken i morgen eller nogensinde i al evighed." – "Det behøves heller ikke," svarede Christina ganske roligt: "De behager mig heller ikke så farligt mere, og visse folk vil ganske anderledes vide at sætte pris på at kunne hjemføre mig, den smukke, rige mamsell Christina Roos, som brud. Adieu!" Dermed raslede hun af sted i silkekjolen. "Hun mener bogholderen!" tænkte Traugott. Da han var blevet roligere, gik han ind til hr. Elias og demonstrerede ham ret grundigt, at han hverken duede til at være hans svigersøn eller hans associé. Hr. Elias fandt sig i det hele, og forsikrede hjertensglad den ene gang efter den anden, at han takkede sin skaber for, at han var blevet den afsindige Traugott kvit, da denne allerede var langt borte – langt væk fra Danzig.

Livet oprandt for Traugott i ny og herlig glans, da han endelig befandt sig i sine længslers land. I Rom optog de tyske kunstnere ham i deres studiers kreds, og således gik det til, at han lod sig opholde der længere, end den længsel efter Felizitas, som hidtil havde drevet ham rastløs af sted, burde have tilladt ham. Men denne længsel var blevet mildere, den viste sig nu i hans inderste, som en frydefuld drøm, hvis tågede lysskær omflød hans hele liv, så at han troede at al hans stræben og væsen, udøvelsen af hans kunst kom fra salige anelser i en højere overjordisk sfære. Enhver kvindelig skikkelse, som han fremstillede med smuk kunstfærdighed, bar den skønne Felizitas' træk. Ingen af de unge malere kunne på nogen måde

begribe, hvad det var for en underdejlig pige, han anbragte på alle sine malerier; forgæves søgte de originalen til dette billede i Rom, og bestormede ham med spørgsmål om, hvor han havde set den skønne. Traugott betænkte sig ved at fortælle dem sit eventyr fra Danzig, indtil en gammel ven fra Kønigsberg ved navn Matuszewski, der også ganske havde hengivet sig til maleriet i Rom, glad forsikrede – at han havde set pigen, som Traugott malede i alle sine billeder, i Rom. Man kan tænke sig Traugotts henrykkelse; nu skjulte han ikke længere, hvad der så mægtigt havde drevet ham til kunsten, så uimodståeligt til Italien, og man fandt hans eventyr så sælsomt og tiltalende, at alle lovede ivrigt at søge efter den tabte elskede. Snart havde Matuszewski fundet ud af, hvor hun boede, og desuden erfaret, at hun virkelig var en fattig malers datter, der netop nu grundede væggene i kirken *Trinita del Monte*. Alt dette passede rigtigt sammen. Straks ilede Traugott sammen med Matuszewski til den omtalte kirke, og mente virkelig i den gamle maler, der stod på et meget højt stillads, at genkende den gamle Berklinger. Derfra ilede vennerne, uden at den gamle maler havde bemærket dem, til hans bopæl. "Det er hende!" råbte Traugott, da han så malerens datter, som stod på balkonen, beskæftiget med kvindeligt arbejde. "Felizitas! – min Felizitas!" Med dette jubelråb styrtede Traugott ind i stuen. Forskrækket så pigen på ham. – Hun havde Felizitas' træk, men hende var det ikke. Som med tusind dolke gennemborede det bitre bedrag Traugotts hjerte. – Med få ord forklarede Matuszewski pigen det hele. Hun var i yndig undseelse med højrøde kinder og nedslagne øjne såre dejlig at skue, og Traugott, der først ville af sted igen straks, blev, efter at han

først havde kastet endnu et smerteligt blik på det yndige barn, stående, som fængslet af blide bånd. Vennen vidste at sige den smukke Dorina allehånde behageligheder, og således at mildne den spænding, hvori det mærkværdige optrin havde bragt hende. Dorina lod øjnene op bag det mørke frynseforhæng og skuede den fremmede med søde smil, idet hun sagde: Hendes fader ville snart komme fra sit arbejde, og ville glæde sige ved at finde tyske kunstnere, som han agtede højt, i sit hjem. Traugott måtte tilstå, at ingen pige, Felizitas undtaget, havde bevæget hans hjerte så sødt som hun. Hun var virkelig næsten Felizitas selv, kun syntes trækkene ham stærkere, mere bestemte, håret mørkere. Det var ét og samme billede, malet af Raphaël og Rubens. – Det varede ikke længe, før den gamle trådte ind, og Traugott så nu godt, at højden af stilladset, som oldingen havde stået på i kirken, havde bedraget ham meget. I stedet for den kraftige Berklinger var denne gamle maler en lille, mager, frygtsom, af armod nedbøjet mand. En skuffende skygge havde i kirken givet hans glatte kind Berklingers sorte, krusede skæg. Men under deres samtale om kunsten udviklede han såre dybe praktiske kundskaber, og Traugott besluttede at fortsætte dette bekendtskab, som i begyndelse havde forekommet ham så smerteligt, men nu viste sig at blive velgørende. Dorina, yndigheden og den barnlige naivitet selv, lod tydeligt mærke, hvor kær den unge tyske maler var hende, og han besvarede hendes hengivenhed af ganske hjerte, ja den hulde femtenårige glut blev ham så uundværlig, at han snart tilbragte hele dage hos den lille familie, opslog sit værksted i en rummelig stue, der stod tom, og til sidst endog flyttede ind hos dem. Således kunne han nu lindre deres armod, og den gamle mente ikke

andet, end at Traugott ville ægte Dorina; han sagde det endog rent ud til ham. Traugott blev ikke så lidt forfærdet, for nu først tænkte han ret på, hvad der var blevet af hans rejses øjemed. Felizitas stod atter levende for hans øjne, og dog forekom det ham, at han ikke var i stand til at forlade Dorina. – På forunderlig vis kunne han ikke mere forestille sig den forsvundne elskede som sin hustru. Felizitas stod for ham som et flygtigt billede, som han aldrig kunne miste, men aldrig kunne vinde. For evigt i ånden boende i hans inderste – men aldrig fysisk at eje og besidde. – Men Dorina tænkte han ofte på som sin elskede hustru, søde syner gennembævede ham, en blid glød gennemstrømmede hans årer, og dog forekom det ham at være forræderi mod hans første kærlighed, om han atter lod sig lænke i nye, uopløselige bånd. – Således kæmpede de mest modstridende følelser i hans inderste, han kunne ikke bestemme sig, han undveg den gamle. Men denne troede, at Traugott ville bedrage hans kære barn. Han talte allerede om Traugotts ægteskab med Dorina som noget bestemt aftalt, og at han kun af denne årsag tålte Traugotts og Dorinas fortrolige forhold, der ellers snart ville gøre pigen ilde berygtet.
Italienerens blod brusede op i ham, og han erklærede en dag Traugott bestemt, at han enten måtte ægte Dorina eller forlade hende, da han ikke mere ville tillade deres fortrolige omgang så meget som en time længere. Traugott blev grebet af den mest skærende ærgrelse. Den gamle forekom ham at være en gemen kobler, hans eget levned forekom ham foragteligt, at han havde opgivet Felizitas syntes ham syndigt og afskyeligt. – Afskeden fra Dorina sønderrev hans hjerte, men voldsomt rev han sig løs af de søde bånd – og ilede af sted til Neapel, til Sorrent.

Et år gik med det mest omhyggelige eftersøgninger efter Berklinger og Felizitas, men alt var forgæves! Ingen vidste de mindste om dem. En vag formodning, der kun var grundet på en historie om, at en gammel tysk maler for flere år siden havde været i Sorrent, var alt hvad han kunne finde. Som drevet hid og did på et stormende hav, endte Traugott til sidst med at blive i Neapel, og idet han igen med hele sit hjertes varme hengav sig til kunsten, opsteg længslen efter Felizitas også mildere og mildere i hans bryst. Men så han en pige, der i skikkelse, holdning og gang havde den fjerneste lighed med Dorina, da følte han på det smerteligst tabet af det kære barn. Når han malede, tænkte han aldrig på hende, men vel på Felizitas; hun var og blev hans ideal.

Endelig fik han breve fra hjemmet. Hr. Elias Roos var død, og Traugotts nærværelse var nødvendig for at gøre afregning med bogholderen, der havde ægtet mamsell Christine, og overtaget handelen. Ufortøvet skyndte Traugott sig tilbage til Danzig. – Der stod han igen i Artussalen foran disse billeder, og tænke på det underfulde eventyr, der så smerteligt havde grebet ind i hans liv, og med håbløst vemod stirrede han på ynglingen, der syntes at hilse ham med levende blikke og milde ord: "Så kunne du dog ikke forlade mig!" –

"Ser jeg rigtigt? Er Deres Velædelhed her igen, og frisk og sund, ganske kureret for den fatale melankoli?" – Således kvækkede en stemme ved siden af Traugott; det var den bekendte mægler. "Jeg har ikke fundet dem!" sagde Traugott uvilkårligt. "Hvem da? Hvem har Deres Velædelhed ikke fundet?" spurgte mægleren. "Maleren Godofredus Berklinger og hans datter Felizitas," svarede Traugott: "Jeg har søgt dem i hele

Italien, i Sorrent vidste intet menneske noget af dem." Da så mægleren på ham med stive blikke og stammede: "Hvor har Deres Velædelhed søgt maleren og hans datter Felizitas? – i Italien? i Neapel? i Sorrent?" – "Nå ja!" svarede Traugott ærgerlig. Men da slog mægleren den ene gang efter den anden hænderne sammen, og skreg uden ophør: "Ih, du evige barmhjertighed! evige barmhjertighed! men hr. Traugott, hr. Traugott!" – "Nå, hvad er der da at gøre et sådant væsen af," sagde denne: "skab Dem dog ikke så naragtigt! Man kan vel nok rejse til Sorrent efter den elskede. Ja, ja! jeg elskede Felizitas, og fulgte efter hende." – Men mægleren hoppede rundt på ét ben, og skreg uafladeligt: "Ih, du evige barmhjertighed!" indtil Traugott standsede ham i farten og med alvorligt blik spurgte: "Så sig mig dog for Himlens skyld, hvad De finder så sælsomt?" – "Men hr. Traugott da!" begyndte mægleren omsider: "ved De ikke, at hr. Aloysius Brandstetter, vor meget ærede rådsherre og laugsældste, har kaldt sit lille landsted tæt ved foden af Karlsbjerget, i den lille fyrreskov, Sorrent? Han købte Berklingers malerier af ham, og tog ham samt datteren i huset, det vil sige, der ude i Sorrent. Der har de nu boet en rum tid, og hvis De, højstærede hr. Traugott, blot stod med Deres kære ben på Karlsbjerget, kunne De se ned i haven, hvorledes mamsell Felizitas i sære gammeltyske frueklæder, som på billederne der, spadserer omkring; rejse til Italien for den sag skyld, behøvede De ingenlunde. Siden er den gamle – men det en trist historie!"

"Fortæl De kun!" sagde Traugott mørkt. – "Ja!" blev mægleren ved: "den unge Brandstetter kom tilbage fra England, så mamsell Felizitas, og forliebte sig dødeligt i hende. Han overraskede mamsellen i haven, faldt på roman-agtig manér

ned foran hende på begge knæ, og svor, at han ville ægte hende, og befri hende for hendes faders tyranniske slaveri. Den gamle stod, ubemærket af de unge folk, tæt ved dem, og i det øjeblik, Felizitas sagde: 'Jeg vil være Deres', faldt han om med et ynkeligt skrig og var stokdød. Han skal have set meget hæslig ud – ganske blå og blodig, fordi en af hans pulsårer var sprunget, man ved ikke hvorledes. Den unge hr. Brandstetter kunne mamsell Felizitas siden hen ikke fordrage, og ægtede til sidst hof- og kriminalråd Mathesius i Marienwerder. Deres Velædelhed kan besøge fru kriminalrådinden for gammelt venskabs og bekendtskabs skyld. Marienwerder er jo dog ikke så langt af vejen som det ægte italienske Sorrent. Den kære kone skal befinde sig ganske vel, og har sat diverse børn i verden." – Med gru og forfærdelse gik Traugott bort. "Nej, det er ikke hende!" råbte han: "det er ikke hende – ikke Felizitas, dette himmelbillede, som i mit bryst tændte en uendelig længsel, som jeg drog efter til fjerne lande, altid uafladeligt skuende hende for mig som min i saligt håb funklende lykkestjerne! – Felizitas! – Kriminalrådinde Mathesius! Ha, ha, ha! – kriminalrådinde Mathesius –"

Grebet af vild sorg slog han en høj latter op og løb, som han tidligere havde gjort, gennem Olivaer Tor, gennem Langfuhr og ud på Karlsbjerget. Han så ned på Sorrent, tårerne styrtede ud af hans øjne. "Ak!" råbte han, "hvor dybt, hvor ulægeligt såret af din bitre hån, du evigt herskende magt, er det svage menneskebryst! Men nej, nej! hvad klager barnet over ulægelig smerte, som griber ned i flammen, i stedet for at vederkvæge sig ved lys og varme! – Synligt greb det højeste væsen mig, men mit svage blik kendte det ikke, og formasteligt troede jeg at

kunne nedbringe det, som, skabt af den gamle mester, og besjælet ved et underværk, råbte mig i møde i det jordiske øjebliks kummerlige eksistens. Nej, nej, Felizitas, aldrig har jeg mistet dig, du forbliver min evindelig, for du selv er jo den skabende kunst, som lever i mig. Nu – først nu kender jeg dig. Hvad har du, hvad har jeg med kriminalrådinde Mathesius at skaffe? – Jeg mener, slet intet!" – "Jeg ved slets ikke heller, hvad De skulle have med hende at skaffe, højstærede hr. Traugott," afbrød en stemme ham. – Traugott vågnede som af en drøm. Han befandt sig, uden at vide hvorledes, atter i Artussalen. Den der havde sagt disse ord, var Christines ægteherre. Han overrakte Traugott et fra Rom netop ankommet brev. Matuszewski skrev:

> "Dorina er smukkere og mere yndig end nogensinde, kun bleg af længsel efter dig, elskede ven! – Hver time venter hun dig, for det står fast i hendes sjæl, at du aldrig kunne forlade hende. Hun elsker dig ret af sin ganske sjæl. Hvornår ser vi dig igen?"

"Det er mig overmåde kært," sagde Traugott, efter at have læst dette, til Christines ægteherre, "at vi i dag har afregnet; for i morgen rejser jeg til Rom, hvor en elsket brud venter mig med ubeskrivelig længsel."

Om "Artushoffet"

Forfatter: E. T. A. Hoffmann (1776-1822).
Org.udgave: *Der Artushof.* I *Urania. Taschenbuch für Damen auf das Jahr 1817*. F. A. Brockhaus, Leipzig 1816.
Denne udgave baseret på: *Artushoffet* i *Flora. Et Underholdningsblad*, udgivet af Jørgen Thisted, København 1819 (nr. 10-16).

Artushoffet er i A. P. Liunges oversættelse kraftigt beskåret. Den foreliggende udgave er en fuldstændig oversættelse ved udgiveren, efter den originale tyske tekst med afsæt i Liunges oversættelse.

Oversættere: A. P. Liunge (1798-1879) og Kim N. Jensen (1955-).
Forside og illustration:
Forside efter illustration af Camille Rogier (1810-1896) i *Contes Fantastiques de E.T.A. Hoffmann IV*, Paris 1836.
"*Der Artushof*" efter litografi af Julius Greth (1824-1903) fra omkr. 1860.

ISBN 978-87-7979-832-8

2. ebogsudgave, indgik i SBN 978-87-7979-094-0.

www.ebib1800.dk

